

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi

No: 17

Temmuz 2021

2021

Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

2021

Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi
No:17 • Temmuz 2021

Yürütücü

Prof. Dr. Mahmut ÖZER • MEB Bakan Yardımcısı

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Mahmut AK • İstanbul Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Yıldırım ÜÇTUĞ • Atılım Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Petek AŞKAR • Hacettepe Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Ali ERYILMAZ • Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Selahattin GELBAL • Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Bekir S. GÜR • Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Eren CEYLAN • Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Dilara Bakan KALAYCIOĞLU • Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Kemal Varın NUMANOĞLU • MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü
Dr. Sadri ŞENSOY • MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürü
Dr. Cem GENÇOĞLU • MEB Temel Eğitim Genel Müdürü
Nazif YILMAZ • MEB Din Öğretimi Genel Müdürü
Özgür TÜRK • MEB Bilgi İşlem Genel Müdürü

Hazırlayanlar

Dr. Sadri ŞENSOY
Özgür TÜRK
Dr. H. Eren SUNA
Dr. Hande ÖZÇELİK
Emine EROĞLU

Tasarım ve Uygulama

Ümare ALTUN

Fotoğraflar: AA

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
Atatürk Bulvarı No: 98 Bakanlıklar ANKARA
www.meb.gov.tr

© Bu yayının tüm hakları T.C. Millî Eğitim Bakanlığına aittir. T.C. Millî Eğitim Bakanlığının izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

İçindekiler

Tablolar Dizini • 4
Şekiller Dizini • 4
Grafikler Dizini • 4
Önsöz • 5
Takdim • 7
Yönetici Özeti • 9

1. Giriş • 11

- 1.1 Merkezi Sınav Puanına Dayalı Yerleştirme • 12
- 1.2 2020 Merkezi Sınav İstatistikleri • 13

2. 2021 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Sınav Performansı • 15

- 2.1 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Alt Testlere Göre Doğru Cevap Sayısı Dağılımları • 16
 - 2.1.1 Türkçe Alt Testi • 16
 - 2.1.2 Matematik Alt Testi • 17
 - 2.1.3 Fen Bilimleri Alt Testi • 18
 - 2.1.4 T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Alt Testi • 18
 - 2.1.5 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alt Testi • 19
 - 2.1.6 Yabancı Dil Alt Testi • 19
- 2.2 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Cinsiyete Göre Doğru Cevap Sayısı Ortalamaları • 20
- 2.3 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanı Dağılımı • 21

3. Sonuç • 23

Kaynaklar • 26

Tablolar Dizini

Tablo 1	2021 Merkezi Sınav Puanına Göre Yerleştirme	12
Tablo 2	Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Alt Testlere Göre Doğru Cevap Sayısına İlişkin İstatistikler	13
Tablo 3	2021 Merkezi Sınav Madde Analizi ve Güvenirlik Analizi Sonuçları	13

Şekiller Dizini

Şekil 1	2021 Ortaöğretim Kurumları Tercih, Başvuru ve Yerleştirme Takvimi	12
Şekil 2	Liselere Geçiş Sistemi Kapsamında Merkezi Sınav Puanına Dayalı Yerleştirme Süreci	14

Grafikler Dizini

Grafik 1	Türkçe Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	16
Grafik 2	Matematik Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	17
Grafik 3	Fen Bilimleri Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	18
Grafik 4	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	18
Grafik 5	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	19
Grafik 6	Yabancı Dil Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	19
Grafik 7	Cinsiyete Göre Alt Testlerdeki Doğru Cevap Sayısı Ortalamaları	20
Grafik 8	Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Sınav Puanı Dağılımı	21

Önsöz

Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında lise yerleştirmeleri 2019 yılında başarılı bir şekilde tamamlanmıştı. 2020 yılında küresel ölçekte yaşanan Covid-19 salgınının başlaması sürecin sıkıntılı geçeceği yönünde kimi endişelere yol açmıştı. Ancak 2020 yılında olduğu gibi, 2021 yılında da yerleştirme sonuçları, Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) süreci başarılı bir şekilde tamamladığını ortaya koydu.

Covid-19 tedbirleri alındı

Covid-19 salgını sonrası okulların da kapatılması nedeniyle 2021 LGS kapsamındaki merkezi sınavda yeni düzenlemeler yapıldı. Sınavdaki sosyal mesafeyi kontrol altına alabilmek ve salgın ortamında sınav binalarını görme endişesini ortadan kaldırmak için her öğrencinin kendi okulunda sınava girebilmesi sağlandı. Böylece bir önceki yıla göre sınava katılan öğrenci sayısı azalmasına rağmen sınav bina sayısı değişmedi. Okulların dezenfeksiyonları sağlandı ve tüm öğrenci ve sınav görevlilerine ücretsiz maske verildi. Ayrıca, sosyal mesafe kuralının uygulanabilmesi için sınav öncesi, sınav sırası, sınav arası ve sınav sonrası süreçlerde her türlü tedbir alındı. İkinci kez salgın koşullarında sınav yapan MEB, 6 Haziran 2021 tarihinde yapılan sınavı sorunsuz ve başarı ile tamamladı. 81 ilde tüm yöneticiler süreci başarılı bir şekilde yönettiler. 2019 ve 2020'de olduğu gibi 2021'de de hiçbir soru iptali olmadı.

Sınavlı okullarda doluluk oranı yüzde 95

Merkezi sınav puanı ile öğrenci alan sınavlı okullar yüzde 95,22 oranında doldu. Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri ve Anadolu liseleri yüzde 100 oranında dolarken Anadolu imam hatip liselerinde doluluk oranı yüzde 98,27 ve mesleki ve teknik Anadolu liselerinde doluluk oranı yüzde 77 olarak gerçekleşti.

Öğrencilerin yüzde 92'si tercih ettikleri ilk 3 liseden birisine yerleşti

2020 yılında sınavsız yerel yerleştirme kapsamında liselere yerleşen öğrencilerin ilk üç tercihlerinden birine yerleşme oranı %91,6 iken bu oran 2021 yılında %91,98'e yükseldi. Son üç yıldır bu oranın sürekli artması yerleşen öğrencilerin memnuniyetlerinin arttığını göstermesi bakımından oldukça önemli bir göstergedir. Yerleşme oranındaki yükselik aynı zamanda MEB'in süreci tüm zorluklara rağmen ne kadar başarılı bir şekilde yürüttüğünü göstermektedir.

Lise türlerinde ilk üç tercihe yerleşme oranı yükseldi

Sınavsız yerleştirmede Anadolu lisesi, Anadolu imam hatip lisesi ile mesleki ve teknik Anadolu lisesine yerleşen öğrencilerin ilk üç tercihlerine yerleşme oranları hem okul türlerine yönelik bilinçli yönelimi göstermesi bakımından hem de genel olarak sınavsız yerleştirmede öğrencilerin memnuniyetlerini göstermesi açısından çok önemlidir.

2019 ve 2020 yıllarında bu göstergede oldukça yüksek bir oran elde edilmişti. 2021 yılında da benzer eğilimin sürmekte olduğu görülmektedir.

Anadolu liselerine 2020 yılında yerleşen öğrencilerin yüzde 99'u ise ilk üç tercihlerinde yer alan bir Anadolu lisesine yerleşirken 2021 yılında da bu oran yine yüzde 99 olarak gerçekleşti. Benzer şekilde Anadolu imam hatip liselerine sınavsız yerleşen öğrencilerin yüzde 87,26'sı ise ilk üç tercihlerinde yer alan bir Anadolu imam hatip lisesine yerleşirken 2021 yılında bu oranın yüzde 87,9'a yükseldiği görülmektedir.

Bu kapsamda en yüksek iyileşme mesleki teknik eğitimde gerçekleşmiştir. 2020 yılında mesleki ve teknik Anadolu liselerine yerleşen öğrencilerin yüzde 43'ü birinci tercihlerindeki bir mesleki ve teknik Anadolu lisesine yerleşirken bu oran 2021 yılında yüzde 46'ya yükselmiştir. Yine 2020 yılında mesleki eğitime yerleşen öğrencilerin yüzde 82'si ilk üç tercihlerinde yer alan bir mesleki ve teknik Anadolu lisesine yerleşirken bu oran 2021 yılında yüzde 82,5'e yükselmiştir.

Sınavsız yerleşen öğrencilerin %51'i birinci tercihine yerleşti

Sınavsız yerleştirmede diğer bir iyileştirme de öğrencilerin birinci tercihlerine yerleşme oranlarında görüldü. Sınavsız yerleşen öğrenciler arasında birinci tercihindeki okullara yerleşen öğrencilerin oranı 2020 yılında %49 iken 2021 yılında bu oran %51'e yükseldi. İl ve ilçe düzeyinde yapılan çalışmalarla daha fazla öğrencinin en öncelikli tercihlerine yerleştirilmesine imkan sağlandı.

Sonuç olarak MEB, LGS kapsamında liselere yerleştirmeyi son üç yıldır başarılı bir şekilde yürütmektedir. Özellikle 2021 yılında Covid-19 salgınına rağmen 2019 ve 2020 yılına göre yerleştirme performans göstergelerinin çoğunda iyileşme olması oldukça önemlidir. Bu iyileşmede, sistemin uygulanmasında sürecin yakından takip edilip gerekli iyileştirmelerin hızla yapılmasının ve ilgili tüm paydaşların sürece dâhil edilmesinin çok büyük katkısı olmuştur.

Mahmut Özer
Millî Eğitim Bakanlığı
Bakan Yardımcısı
Eğitim Analiz Değerlendirme Serisi Yürütücüsü

Takdim

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde 2018 yılında başlattığımız Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları serisinde ilk değerlendirme raporu olarak *Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitimin Görünümünü* yayımladık. Söz konusu raporda ülkemizde mesleki ve teknik eğitimin mevcut durumu, dünyadaki meslekî eğitimdeki yeni yaklaşımlar ve küresel eğilimler detaylı olarak ele alınmış ve 2023 Eğitim Vizyonu çerçevesinde hedeflerimiz ve bu hedeflere ulaşmadaki yol haritamıza yer verilmişti.

İkinci değerlendirme raporu olarak *Meslekî ve Teknik Ortaöğretimde Kurumsal Dış Değerlendirme Raporunu* yayımladık. Söz konusu raporda da Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğümüz bünyesinde kurduğumuz kalite güvence sistemi bağlamında meslekî ve teknik ortaöğretimde kalite izleme ve değerlendirme birimlerimiz tarafından gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarına yer verdik.

Üçüncü değerlendirme raporunda ise *2018 Liselere Geçiş Sistemi: Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı* ele alındı. Raporda 2018 Merkezi Sınav sonuçlarına göre sınavla öğrenci alan okullara merkezi olarak yerleşen öğrencilerin sınav performansları ayrıntılı olarak incelendi.

Dördüncü değerlendirme raporu olan *Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarının 2018 Yılında TÜBİTAK Bilim ve Toplum Destek Programlarına Katılımı* başlıklı raporda TÜBİTAK tarafından sağlanan 4004, 4005, 4006 ve 4007 destek programlarına Bakanlığımız bünyesindeki kurumlarımızın katılımı ve başvuruları detaylı olarak incelendi.

Geçmişten Günümüze Fotoğraflarla Mesleki ve Teknik Eğitim başlıklı beşinci değerlendirme raporunda Osmanlı İmparatorluğundan Cumhuriyet dönemine kadar mesleki ve teknik eğitimin gelişimi fotoğraflarla anlatıldı.

Bu rapor, birbirinden çok farklı özelliklere sahip olan ve farklı zamanlarda hizmet veren meslek okullarının tarihi değişimini açıkça incelemek için fırsat sağladı.

Altıncı değerlendirme raporu olan *Organize Sanayi Bölgelerinde Mesleki ve Teknik Eğitim Türkiye’de sayısı hızla artan Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) yer alan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında verilen eğitime odaklandı.*

Yedinci değerlendirme raporu olan *2019 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav* başlıklı raporda Merkezi Sınavda elde edilen sonuçlar detaylı olarak incelendi. Sınava katılan öğrencilerimizin alt testlerde gösterdikleri performans değerlendirildi. Öğrencilerimizin okulda gösterdikleri başarıları ile sınav performansları arasındaki ilişki belirlendi.

2019 Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Kapsamında İlk Yerleştirme Sonuçları başlıklı sekizinci raporda öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına geçiş süreçleri detaylı olarak incelendi. Raporda merkezi ve yerel yerleştirme süreçleri tanıtıldı, merkezi olarak yerleşen öğrencilerin sınav performansı ve ilk yerleştirme kapsamında öğrencilerin merkezi ve yerel yerleştirme sonuçları analiz edildi.

Türkçe-Matematik-Fen Bilimleri Öğrenci Başarı İzleme Araştırması (TMF-ÖBA)-I: 2019 4. Sınıf Seviyesi başlıklı dokuzuncu raporda 4. sınıfta eğitimine devam eden öğrencilerimizin Türkçe, matematik ve fen bilimleri alanlarında gösterdikleri akademik performans incelendi. Öğrenci, öğretmen ve velilerimizden de anketler aracılığıyla elde ettiğimiz veriler öğrencilerimizin akademik performansları ile ilişkilendirildi.

PISA 2018 Türkiye Raporu başlıklı onuncu raporda 2003 yılından bu yana Türkiye’nin katıldığı PISA araştırması

sonuçlarına odaklanıldı. PISA 2018’de elde edilen sonuçlar, geçmiş PISA döngülerindeki sonuçlar ve diğer ülkeler ile karşılaştırmalı olarak incelendi.

Dört Beceride Türkçe Dil Sınavı: Pilot Çalışma Sonuçları başlıklı on birinci raporda, öğrencilerimizin dört dil becerisindeki durumu incelendi ve proje içeriği detaylı olarak tanıtıldı. 2019 yılında 15 ilde kurulan dil laboratuvarlarında ilk kez gerçekleştirilen pilot uygulamanın sonuçları ayrıntılı şekilde incelendi. Öğrencilerin dil becerileri üzerinde önemli rol oynayan özellikler belirlendi.

2020 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav başlıklı raporda öğrencilerimizin 2020 yılı Merkezi Sınav sonuçları incelendi. Sınavın sağlıklı bir şekilde uygulanması için aldığımız tedbirler ele alındı. Sınavın teknik özellikleri ve öğrencilerimizin farklı alanlardaki performansları değerlendirildi. Öğrencilerimizin okullarında gösterdikleri başarı ile sınavdaki performansları arasında ilişki kuruldu.

Değerlendirme raporları serimizin on üçüncü raporu olan *2020 Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı* başlıklı raporda ortaöğretim kurumlarına merkezi sınavla yerleşen öğrencilerin sınav performansları detaylı olarak incelendi. Raporda sınavın uygulanma süreci ve teknik özellikleri hakkında bilgi verildi. Ortaöğretim kurumlarına yerleşen öğrencilerin sınavda gösterdikleri performans alt testler düzeyinde incelendi, sonuçlar geçen yıllarda elde edilen sonuçlarla birlikte değerlendirildi.

On dördüncü değerlendirme raporu olan *2020 Liselere Geçiş Sistemi Kapsamında İlk Yerleştirme Sonuçlarında* öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına geçiş süreçleri detaylı olarak incelendi. 2020 yılında öğrencilerin mer-

kezi ve yerel tercih eğilimleri ve yerleştirme sonuçları değerlendirildi.

Değerlendirme raporları serimizin on beşinci raporu olan *TIMSS 2019 Türkiye Raporu* başlıklı raporda uzun süredir katılım gösterdiğimiz TIMSS araştırmasının son döngüsünde Türkiye’nin performansı ayrıntılı şekilde değerlendirildi. TIMSS 2019 döngüsünde Türkiye’nin başarısı, önceki yıllarda gerçekleştirilen TIMSS döngülerindeki durum ve uluslararası karşılaştırmalardaki durum dikkate alınarak incelendi.

Değerlendirme raporları serimizin on altıncı raporu olan *2021 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav* başlıklı raporda 2021 yılı Merkezi Sınav sonuçları incelendi. Salgın döneminde uygulanan ikinci Merkezi Sınavın teknik özellikleri detaylı olarak ele alındı. Öğrencilerimizin farklı testlerdeki performansları değerlendirildi.

Değerlendirme raporları serimizin on yedinci raporu olan *2021 Liselere Geçiş Sistemi (LGS): Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı* başlıklı bu raporda ortaöğretim kurumlarına merkezi sınavla yerleşen öğrencilerin sınav performansları detaylı olarak incelendi. Raporda öncelikle sınavın uygulanma süreci ve teknik özellikleri hakkında bilgi verildi. Merkezi sınavla ortaöğretim kurumlarına yerleştirilen öğrencilerin sınavda gösterdikleri performans alt testler değerlendirildi. 2021 yılında merkezi olarak ortaöğretim kurumlarına yerleştirilen öğrencilerimizin tercihlerine ve sınav performanslarına dair önemli bulgular sunan bu raporun hazırlanmasında emek veren çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum, raporun hayırlı olmasını diliyorum.

Ziya Selçuk
Millî Eğitim Bakanı

Yönetici Özeti

Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ortaöğretime geçişi için iki farklı türde yerleştirme süreci yürütülmektedir. Merkezi sınav puanına göre yerleştirmede öğrenciler sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmekte ve öğrencilerin sınav performansı ana kriter olmaktadır. Yerel yerleştirmede ise öğrenciler buldukları bölgede ya da yakın bölgelerdeki ortaöğretim kurumlarına tercihleri doğrultusunda yerleştirilmektedir.

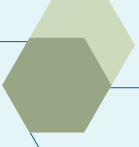
Merkezi Sınav sonuçlarının 30 Haziran 2021'de açıklanmasının ardından 5-16 Temmuz tarihleri arasında öğrencilerin merkezi ve yerel yerleştirme tercihleri alınmıştır. Tercih dönemi sonunda, Merkezi Sınava katılan öğrencilerin 358.187'si (%34,49) sınavla öğrenci alan okullar için tercihte bulunmuştur.

2021 yılında 1.243.830 öğrenci 8.sınıfı başarıyla tamamlayarak ortaokuldan mezun olmuş ve bu öğrencilerin 1.038.492'si Merkezi Sınava katılmıştır. Tercihleri neticesinde 2021 yılında 168.924 öğrenci sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmiştir. Bu sonuç, 2021 yılında 8. sınıftan mezun olan öğrencilerin %13,58'inin sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirildiğini göstermektedir. Bu raporda merkezi

sınav puanına göre ortaöğretim kurumlarına yerleştirilen öğrencilerin sınavda gösterdikleri performans alt testler düzeyinde değerlendirilmiştir.

Merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin Merkezi Sınavda bulunan alt testlerdeki performanslarını değerlendirmek için doğru cevap sayısı dağılımları incelenmiştir. Soru sayısı 20 olan alt testler arasında öğrencilerin doğru cevap sayısı ortalaması Türkçe alt testinde 14,86, Matematik alt testinde 7,56 ve Fen Bilimleri alt testinde 13,97 olarak hesaplanmıştır. On soru bulunan alt testler arasında öğrencilerin doğru cevap sayısı ortalamasının T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testinde 8,12, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinde 8,57 ve Yabancı Dil alt testinde 7,55 olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, 2021 yılında uygulanan Merkezi Sınavda alt testler düzeyindeki doğru cevap sayısı dağılımları ve öğrenci performanslarının 2019 ve 2020 yılları ile genel bir benzerlik gösterdiği ifade edilebilir. Merkezi sınav performansına göre yerleşen öğrenciler 20 sorulu alt testler arasında Türkçe, 10 sorulu alt testler arasında ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinde en yüksek başarıyı göstermiştir.

1

GİRİŞ

Ortaokuldan başarıyla mezun olan öğrencilerin orta-öğretim kurumlarına yerleştirmeleri iki farklı şekilde gerçekleştirilmektedir. Merkezi sınav puanına dayalı yerleştirme Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında uygulanan Merkezi Sınava katılan öğrenciler, bu sınavda gösterdikleri performanslara göre sınavla öğrenci alan fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, özel program ve proje uygulayan eğitim kurumları/proje okulları ile mesleki ve teknik Anadolu liselerinin Anadolu teknik programlarına yerleştirilmektedir.

Yerel yerleştirme ise Merkezi Sınava katılma durumundan bağımsız olarak öğrencilerin ikamet ettikleri böl-

gede veya yakın bölgelerde tercihleri doğrultusunda sınavsız öğrenci alan okullara yerleştirme sürecini ifade etmektedir. Bu raporda merkezi sınav puanına dayalı yerleştirme ile yerleşen öğrencilerin merkezi sınav performansları incelenmiştir. 2021 LGS kapsamında gerçekleştirilen merkezi ve yerel yerleştirme adımları ve tarihleri Şekil 1'de verilmiştir. Şekil 1'de görüldüğü gibi, merkezi sınav puanına dayalı ve yerel yerleştirme süreçleri yerleştirmeye esas nakil dönemleri boyunca devam etmekte, bu süreçte yerleşemeyen öğrenciler il/ilçe öğrenci yerleştirme ve nakil komisyonları aracılığıyla ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmektedir.

ŞEKİL 1

2021 ORTAÖĞRETİM KURUMLARI TERCİH, BAŞVURU VE YERLEŞTİRME TAKVİMİ

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

1.1 Merkezi Sınav Puanına Dayalı Yerleştirme

Bu bölümde 2021 Merkezi Sınav sonucuna göre yerleşen öğrencilerin alt testlerdeki doğru cevap sayısı dağılımları ve ölçme sonuçlarının psikometrik özellikleri detaylı olarak analiz edilmiştir. 2021 yılında ortaokuldan mezun olan, Merkezi Sınava katılan ve merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrenci sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi 2021 yılında 1.243.830 öğrenci ortaokuldan mezun olmuş, bu öğrencilerden 1.038.492'si Merkezi Sınava katılmış ve 168.924 öğrenci bu sınavda elde ettiği puana dayalı olarak ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmiştir. Diğer bir ifadeyle, 2021

TABLO 1
2021 MERKEZİ SINAV PUANINA GÖRE YERLEŞTİRME

	Öğrenci Sayısı
Sınav Başvurusu Yapılan Ortaokul Mezunu	1.243.830
Sınava Katılan	1.038.492
Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen	168.924

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

yılında ortaokuldan mezun olan öğrencilerin %13,58'i Merkezi Sınav puanlarına dayalı olarak sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmiştir. Merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin sınavda bulu-

nan sayısal ve sözel bölümlere ait alt testlerdeki doğru cevap sayısı ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir. Tablo 2'de görüldüğü gibi soru sayısı 20 olan alt testler arasında öğrencilerin doğru cevap sayısı ortalaması Türkçe alt testinde 14,86, Matematik alt testinde 7,56 ve Fen Bilimleri alt testinde

13,97 olarak hesaplanmıştır. On soru bulunan alt testler arasında öğrencilerin doğru cevap sayısı ortalamasının T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testinde 8,12, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinde 8,57 ve Yabancı Dil alt testinde 7,55 olduğu belirlenmiştir.

TABLO 2

MERKEZİ SINAV PUANIYLA YERLEŞEN ÖĞRENCİLERİN ALT TESTLERE GÖRE DOĞRU CEVAP SAYISINA İLİŞKİN İSTATİSTİKLER

Bölüm	Alt Test	Soru Sayısı	Doğru Cevap Sayısı Ortalaması	Standart Sapma
SÖZEL BÖLÜM	Türkçe	20	14,86	3,88
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	8,12	2,22
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	8,57	1,65
	Yabancı Dil	10	7,55	3,13
SAYISAL BÖLÜM	Matematik	20	7,56	4,56
	Fen Bilimleri	20	13,97	4,36

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

1.2 2020 Merkezi Sınav İstatistikleri

2021 LGS kapsamında yapılan Merkezi Sınavdaki her bir alt test için madde ve güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir (MEB, 2021). Tablo 3'te görüldüğü gibi 2021 Merkezi Sınavdaki alt testlerin ortalama soru güçlükleri 0,21 ile 0,64 arasında değer almıştır. Buna göre, öğrencilerin sorulara ortalama doğru cevap verme oranlarının en düşük olduğu alt test Matematik, en yüksek olduğu alt test ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisidir.

2021 Merkezi Sınavda alt testlere ait ortalama soru ayırt edicilik değerlerinin 0,31 ile 0,58 arasında değiştiği ve tüm alt testlerdeki ortalama ayırt edicilik değerlerinin yüksek düzeylerde olduğu görülmektedir (Crocker ve Algina, 1986). Yapılan güvenilirlik analizlerinde alt testlerin iç tutarlılık katsayılarının 0,73 ile 0,86 arasında değiştiği belirlenmiştir. Hesaplanan güvenilirlik katsayıları tüm alt testlerde psikometrik açıdan uygun görülen seviyenin üzerindedir (Cronbach, 1951; Cronbach vd., 1972).

TABLO 3

2021 MERKEZİ SINAV MADDE ANALİZİ VE GÜVENİRLİK ANALİZİ SONUÇLARI

Bölüm	Alt Test	Soru Sayısı	Ortalama Soru Güçlüğü	Ortalama Soru Ayırt Ediciliği	İç Tutarlılık (Güvenirlik) Katsayısı
SÖZEL BÖLÜM	Türkçe	20	0,47	0,41	0,82
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	0,52	0,46	0,76
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	0,64	0,43	0,73
	Yabancı Dil (İngilizce)	10	0,49	0,58	0,86
SAYISAL BÖLÜM	Matematik	20	0,21	0,31	0,76
	Fen Bilimleri	20	0,40	0,43	0,84

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ŞEKİL 2

LİSELERE GEÇİŞ SİSTEMİ KAPSAMINDA MERKEZİ SINAV PUANINA DAYALI YERLEŞTİRME SÜRECİ

MERKEZİ SINAV PUANINA DAYALI YERLEŞTİRME

Merkezi Sınav Puanına Dayalı Yerleştirme nedir?

Merkezi Sınav Puanına Dayalı Yerleştirme, Merkezi Sınavla öğrenci alan fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, özel program ve proje uygulayan eğitim kurumları/proje okulları ile meslekî ve teknik Anadolu liselerinin Anadolu teknik programlarına tercihler doğrultusunda merkezi sınav puanı üstünlüğüne göre yapılan yerleştirmedir.

Merkezi Sınav Puanına Dayalı Yerleştirmede tercih yapabilmek için Yerel Yerleştirme tercihi yapmak zorunlu mudur?

Evet. e-Okulda kayıtlı öğrencilerin, Merkezi Sınavla Öğrenci Alan Okulları tercih edebilmesi için yerel yerleştirme tercihi yapması zorunludur.

Merkezi Sınav Puanına Dayalı Yerleştirme hangi kriterlere göre yapılır?

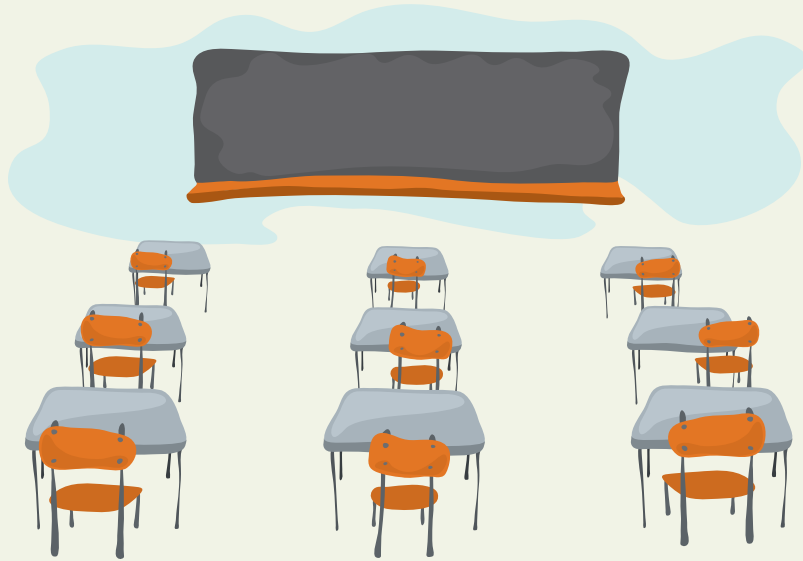
Merkezi sınavla öğrenci alan okulların belirlenen kontenjanlarına merkezi sınav puanı üstünlüğüne göre yerleştirme yapılır.

Merkezi sınav puanının eşitliği hâlinde sırasıyla;

1. Okul Başarı Puanı (OBP) üstünlüğüne,
2. 8'inci sınıftaki Yılsonu Başarı Puanı (YBP) üstünlüğüne,
3. 7'nci sınıftaki Yılsonu Başarı Puanı (YBP) üstünlüğüne,
4. 6'nci sınıftaki Yılsonu Başarı Puanı (YBP) üstünlüğüne,
5. Tercih önceliğine,
6. Öğrencinin doğum tarihine göre yaşı küçük olana bakılarak yerleştirme yapılır.

Öğrenciler, Merkezi Sınav Puanına göre öğrenci alan okullardan kaç tercih yapabilirler?

Merkezi Sınavla giren öğrenciler, Yerel Yerleştirme ile öğrenci alan okullar için tercihlerini yaparak kayıt işlemini tamamladıktan sonra, Merkezi Sınavla öğrenci alan okullar için açılan Merkezi Sınavla Öğrenci Alan Okullar ekranından en fazla 10 (on) okul tercihinde bulunabilirler.

2

2021 MERKEZİ SINAV PUANIYLA
YERLEŞEN ÖĞRENCİLERİN
SINAV PERFORMANSI

2.1 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Alt Testlere Göre Doğru Cevap Sayısı Dağılımları

Öğrencilerin testlerdeki doğru cevap sayıları, üzerinde şans başarısına yönelik düzeltme yapılmamış haliyle sınav performanslarının önemli bir göstergesidir. 2021

Merkezi Sınav sonuçlarına göre yerleşen öğrencilerin farklı alt testlerdeki performanslarını değerlendirmek için doğru cevap sayısı dağılımları incelenmiştir.

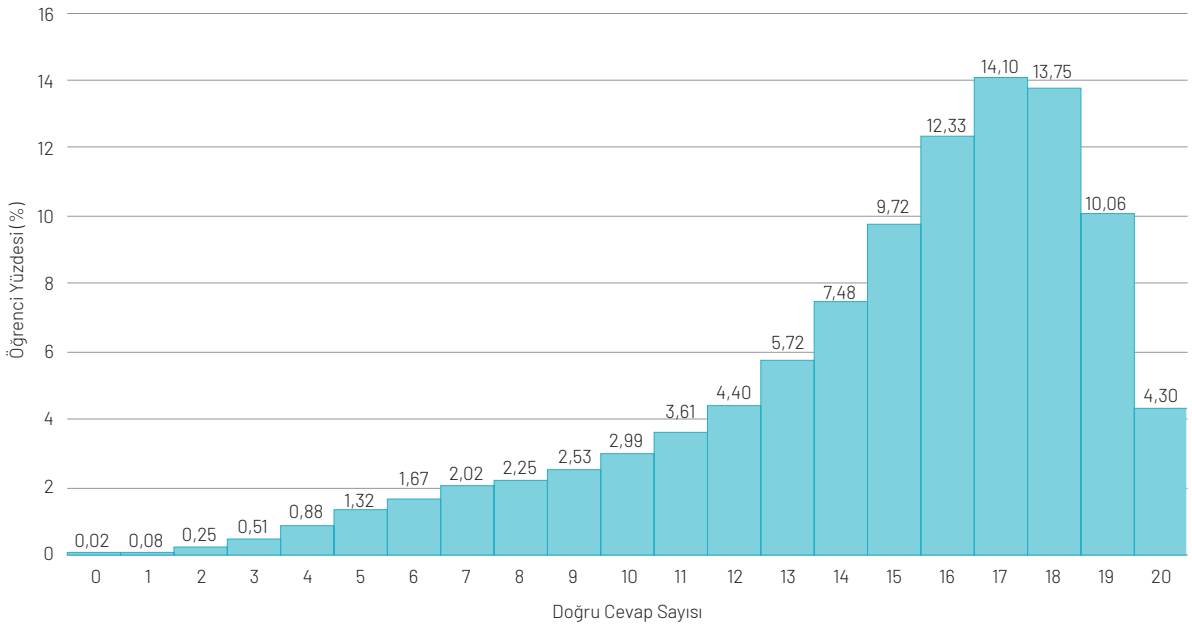
2.1.1 Türkçe Alt Testi

Grafik 1'de görüldüğü gibi, merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin Türkçe alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımları sola çarpık bir eğilim göstermektedir. Doğru cevap sayısı 0 ile 10 arasında olan öğrencilerin oranı %14,52 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin en yoğun (%54,54) bulunduğu doğru cevap sayısı aralığı

16-20 aralığıdır. En fazla gözlemlenen (%14,10) doğru cevap sayısı 17'dir ve yerleşen öğrencilerin %4,30'u alt testte yer alan tüm soruları doğru cevaplamıştır. Yerleşen öğrencilerin Türkçe alt testindeki doğru cevap sayısı ortalaması 14,86 ve standart sapması 3,88 olarak hesaplanmıştır.

GRAFİK 1

TÜRKÇE ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

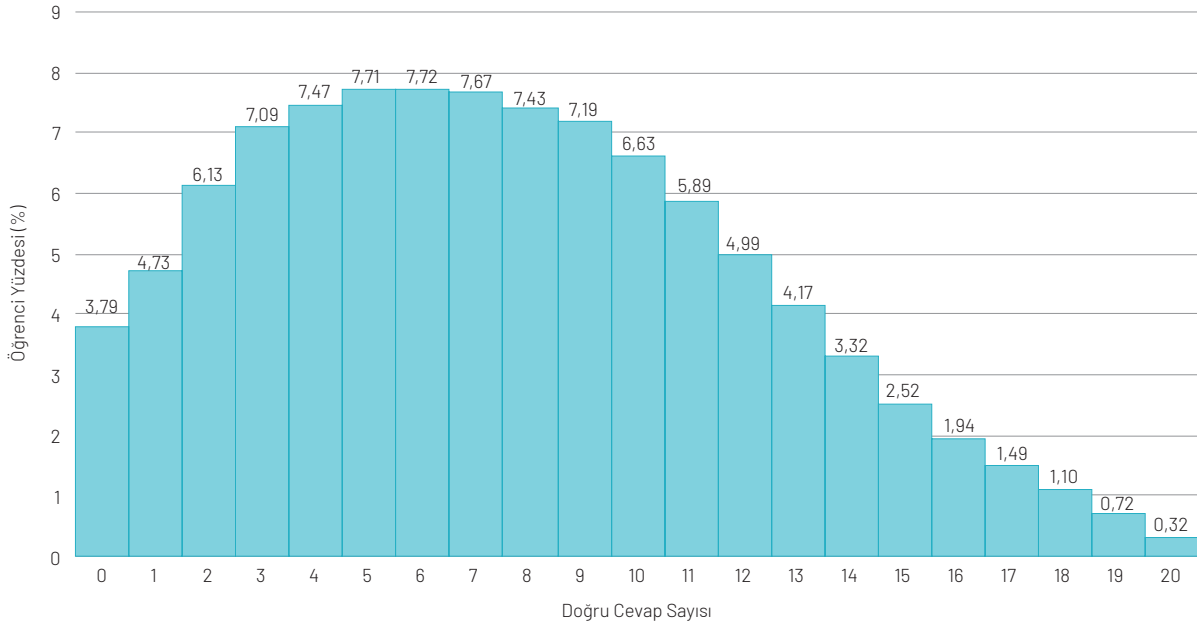
2.1.2 Matematik Alt Testi

Grafik 2'de 20 soru bulunan Matematik alt testinde öğrencilerin doğru cevap sayılarının 4 ile 13 arasında yoğunlaştığı (%66,87), dağılımın kısmen sağa çarpık olduğu görülmektedir. Doğru cevap sayısı 0 ile 3 arasında olan öğrenci oranı görece düşüktür. Yerleşen öğrencilerin bu alt testteki doğru cevap sayısı oranları 1'den 6'ya kadar sürekli artmakta ve 7'den 20'ye kadar sürekli azalmaktadır. Matematik alt testindeki doğru cevap sayısı

3 ile 9 arasında olan öğrenci oranları birbirine yakındır. Merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin %33,06'sının bu alt testteki doğru cevap sayısı 10 ve üzerindedir. Öğrencilerin Matematik alt testinde doğru cevap sayısı ortalaması 7,56 ve standart sapması 4,56'dır. Alt testte bulunan 20 sorunun tamamını doğru işaretleyen öğrenci oranı %0,32'dir.

GRAFİK 2

MATEMATİK ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

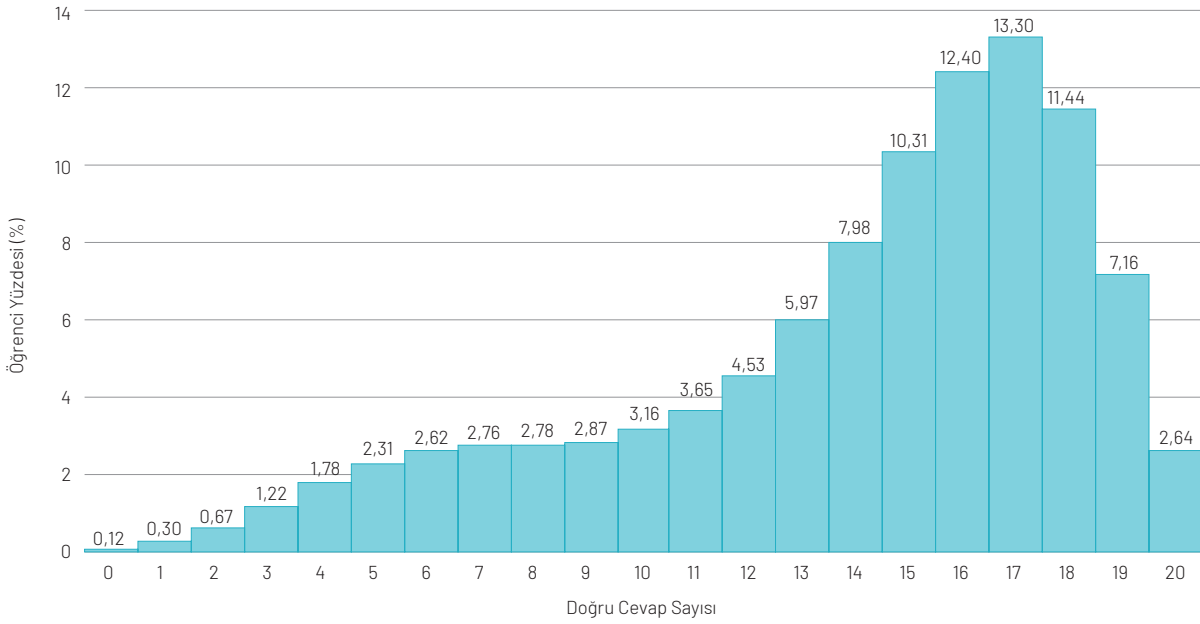
2.1.3 Fen Bilimleri Alt Testi

Grafik 3'te görüldüğü gibi, 20 sorunun bulunduğu Fen Bilimleri alt testinde dağılım sola çarpıktır. Öğrencilerin en yoğun (%62,60) bulunduğu aralığın 14-19 aralığı olduğu belirlenmiştir. Doğru cevap sayısı 0 ile 2 arasında olan öğrenci oranı görece düşüktür. Dağılımda en fazla gözlenen doğru cevap sayısının 17 olduğu belirlenmiş-

tir. Merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin bu alt testteki doğru cevap sayısı ortalaması 13,97, standart sapması ise 4,36 olarak hesaplanmıştır. Fen Bilimleri alt testinde 20 sorunun tamamını doğru yanıtlayan öğrencilerin oranı %2,64'tür.

GRAFİK 3

FEN BİLİMLERİ ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

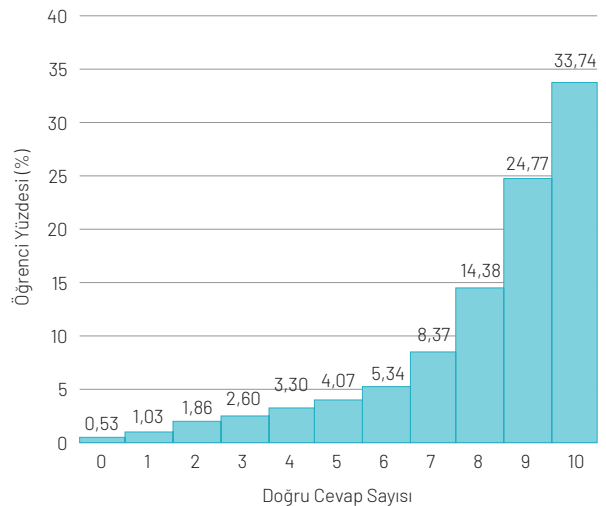
T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

2.1.4 T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Alt Testi

Grafik 4'te merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımının sola çarpık olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %33,74'ü T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testindeki 10 sorunun tümünü doğru cevaplamıştır. Aynı zamanda, dağılımda en sık görülen doğru cevap sayısı da 10'dur. Doğru cevap sayısı 8 ve üzerinde olan öğrencilerin oranı %72,90'dır. Yerleşen öğrencilerin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testindeki doğru cevap sayısı ortalaması 8,12, standart sapması ise 2,22 olarak hesaplanmıştır.

GRAFİK 4

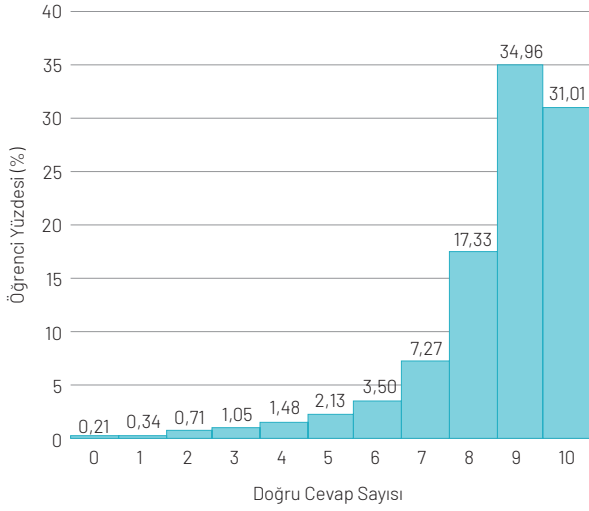
T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

GRAFİK 5

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

2.1.5 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alt Testi

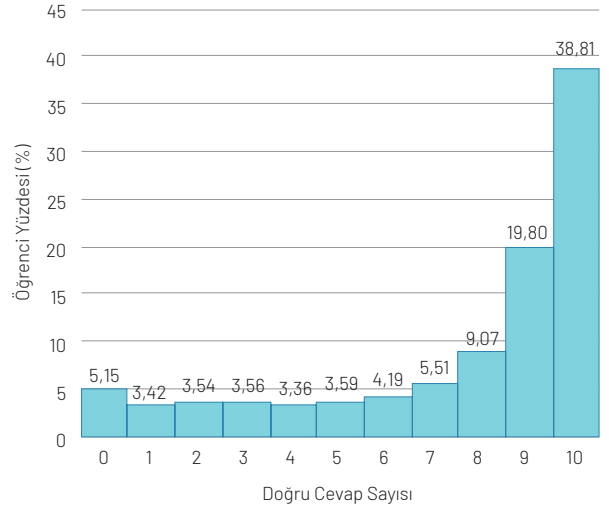
Grafik 5'e göre, merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımı sola çarpıktır. Yerleşen öğrencilerin %83,30'unun 8-10 doğru cevap sayısı aralığında bulunduğu belirlenmiştir. Dağılımda en sık gözlenen doğru cevap sayısı 9'dur. Yerleşen öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinde doğru cevap sayısı ortalaması 8,57 ve standart sapması 1,65'tir.

2.1.6 Yabancı Dil Alt Testi

Grafik 6'da görüldüğü üzere merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin Yabancı Dil alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımı sola çarpıktır. 10 soru bulunan Yabancı Dil alt testinde 1 ile 5 arasında doğrusu bulunan öğrenci oranları birbirine yakındır. Bu alt testte tüm soruları doğru işaretleyen öğrenci oranı %38,81'dir. En fazla gözlemlenen doğru cevap sayısının da 10 olduğu belirlenmiştir. Grafik 6'ya göre öğrencilerin en yoğun bulunduğu (%67,68) doğru cevap sayısı aralığı 8 ile 10'dur. Yerleşen öğrencilerin Yabancı Dil alt testindeki ortalaması 7,55 ve standart sapması 3,13 olarak hesaplanmıştır.

GRAFİK 6

YABANCI DİL ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

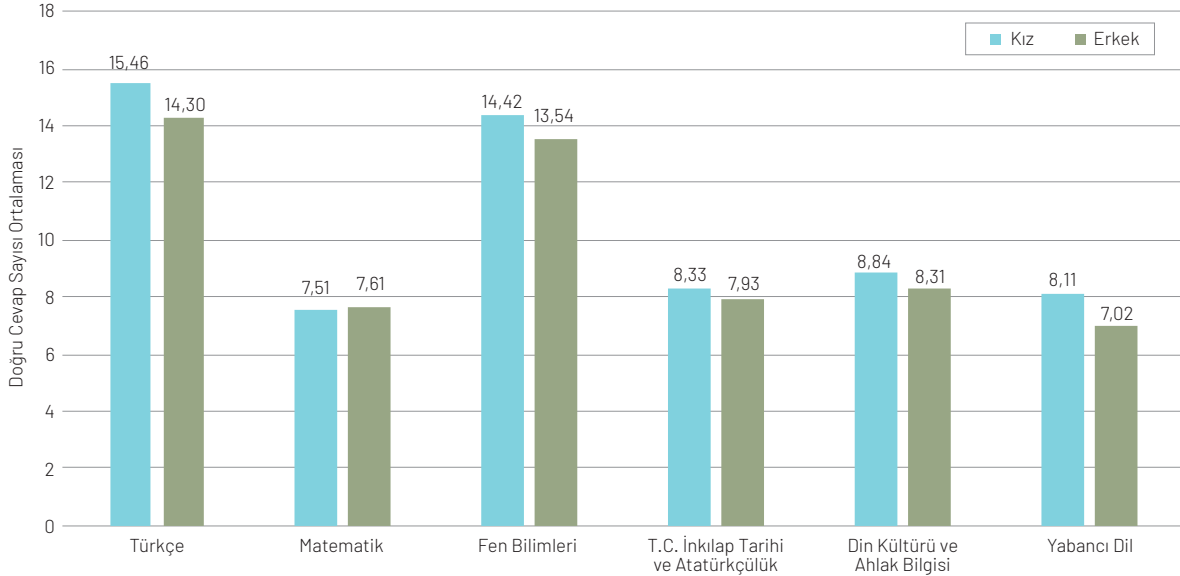
2.2 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Cinsiyete Göre Doğru Cevap Sayısı Ortalamaları

Büyük ölçekli ulusal ve uluslararası sınav uygulamalarına yönelik analizlerde sınava katılan bireylerin demografik değişkenlere göre sınav performansları belirlenmekte ve gruplar arasında önemli farkların görülmesi durumunda bu farkların eğitime ilişkin diğer göstergelerle tutarlı olup olmadığı incelenmektedir. Eğitimde mevcut durumun izlenmesi amacıyla incelenen demografik değişkenlerden biri cinsiyettir ve bu bağlamda farklı cinsiyet gruplarında bulunan öğrencilerin sınav performansları karşılaştırılmıştır. Grafik 7'de merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin cinsiyete göre Merkezi Sınavda bulunan alt testlerdeki doğru cevap sayısı ortalamaları gösterilmiştir.

Grafik 7'den görüldüğü üzere, kız öğrenciler Matematik dışındaki tüm alt testlerde erkek öğrencilerden daha yüksek ortalamaya sahiptir. Elde edilen bu sonuçlar, kademeler arası geçiş sınavlarında daha önceki yıllarda elde edilen bulgularla uyum içindedir (MEB, 2018, 2019, 2020). 20 soru bulunan alt testler arasında Türkçe, her iki cinsiyet grubundaki öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip olduğu alt testtir. 10 soru bulunan alt testler arasında ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğrencilerin en yüksek doğru cevap sayısı ortalamasına sahip olduğu alt testtir. 20 soru bulunan alt testler arasında her iki cinsiyet grubunda da ortalamasının en düşük olduğu alt testin Matematik olduğu, bu alt testte erkek öğrencilerin ortalamasının 7,61, kız öğrencilerin ortalamasının 7,51 olduğu görülmektedir.

GRAFİK 7

CİNSİYETE GÖRE ALT TESTLERDEKİ DOĞRU CEVAP SAYISI ORTALAMALARI

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

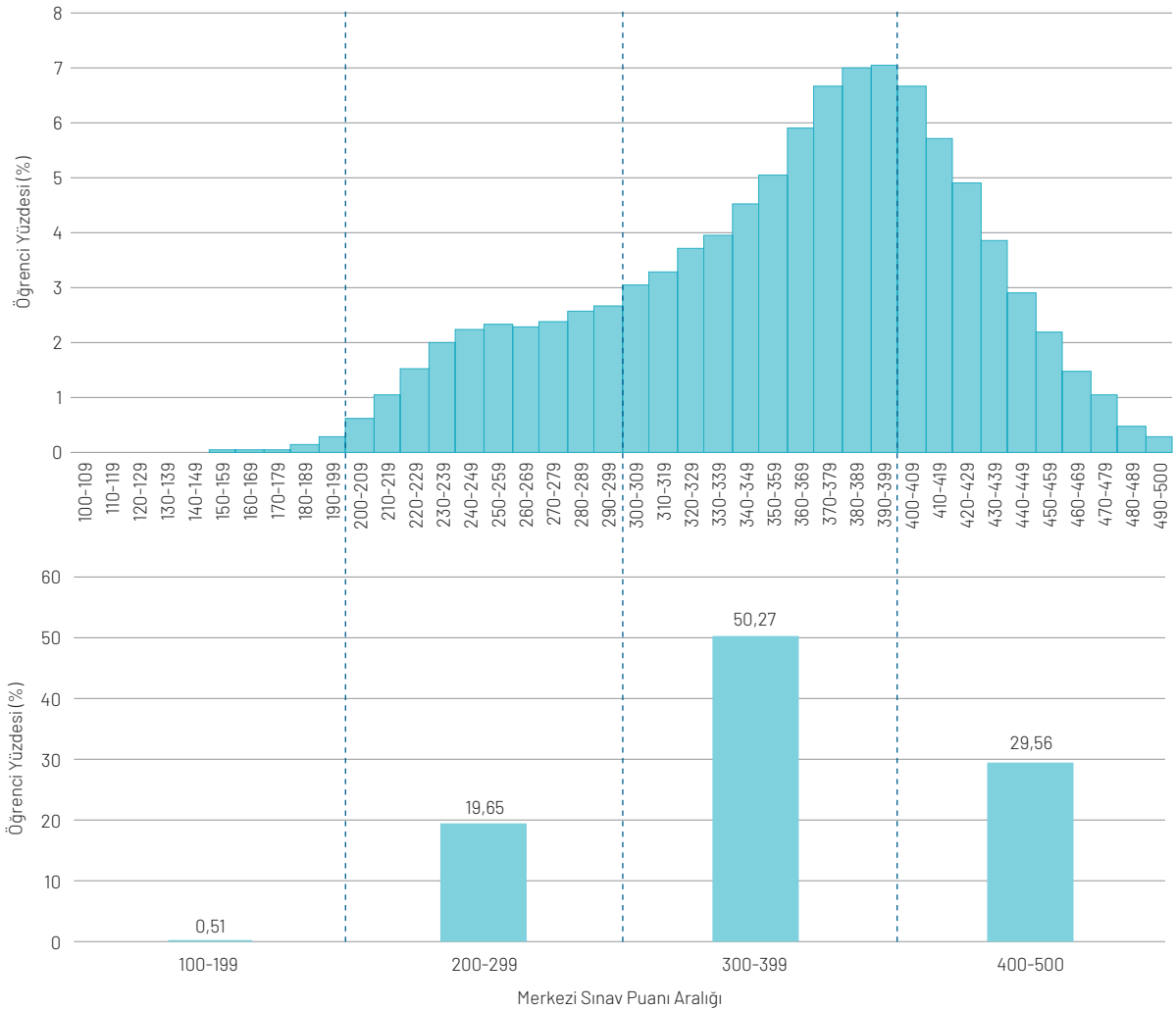
2.3 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanı Dağılımı

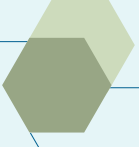
Merkezi Sınav sonucunda yerleşen öğrencilerin 100 ile 500 arasında değişen Merkezi Sınav puan dağılımları incelenmiştir. Merkezi Sınav Puanı aralıkları ve bu puan aralıklarında bulunan öğrenci oranları Grafik 8'de gösterilmiştir. Grafik 8'e göre öğrencilerin Merkezi Sınav Puanları sola çarpık bir dağılım göstermektedir. Öğrencilerin 370-379, 380-389, 390-399 ve 400-409 puan aralıklarında bulunma oranları görece birbirine yakın ve %6,5'in üzerindedir. Dağılımda yoğunluk 390-399 puan aralığında tepe noktasına ulaşmıştır. Yerleşen öğrencilerin yaklaşık yarısının (%50,28) sınav puanı 370 ile 500 arasındadır. Merkezi Sınav Puanı, 100-109

puan aralığından 390-399 puan aralığına yükseldikçe öğrencilerin bu puan aralıklarında bulunma oranları genel bir artış gösterme eğilimindedir. Yerleşen öğrenciler arasında Merkezi Sınav Puanı 100-199 aralığında olan öğrencilerin oranı %0,51, 200-299 aralığında olan öğrencilerin oranı %19,65, 300-399 aralığında olan öğrencilerin oranı %50,27 ve 400-500 aralığında olan öğrencilerin oranı %29,56'dır. Beklendiği üzere, sınavdaki performansı sonucunda daha yüksek puan aralıklarında bulunan öğrencilerin sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleşme oranları görece yüksektir.

GRAFİK 8

MERKEZİ SINAV PUANIYLA YERLEŞEN ÖĞRENCİLERİN SINAV PUANI DAĞILIMI

3

SONUÇ

Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında Merkezi Sınav, 2021 yılında Covid-19 salgını dolayısıyla özel önlemler altında gerçekleştirilmiştir. Sınav başvurusu, öğrenci ve veli hareketliliğini azaltacak şekilde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından otomatik gerçekleştirilmiştir. Benzer amaç doğrultusunda öğrencilerin Merkezi Sınava kendi okullarında katılması sağlanmıştır. Sınav öncesinde Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılarak öğrenci ve sınav görevlilerinin sağlık durumları yakından izlenmiş, sınav planlaması sürecinde bu veriler dikkate alınmıştır. Sınavın uygulanması sürecinde de sınıflar sosyal mesafe dikkate alınarak oluşturulmuş, okula yalnızca öğrencilerin girmesine izin verilmiş ve öğrencilere maske ve dezenfektan dağıtımı sağlanmıştır. Dolayısıyla 2020 yılında olduğu gibi 2021 LGS Merkezi Sınavı da gerekli önlemler alınarak uygulanmıştır.

6 Haziran 2021 tarihinde gerçekleştirilen Merkezi Sınava katılan 1.038.492 öğrencinin sınav sonuçları 30 Haziran 2021 tarihinde açıklanmıştır. 5 ile 16 Temmuz arasında öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına ilişkin tercihleri alınmış ve 26 Temmuz 2021 tarihinde ilk yerleştirme sonuçları açıklanmıştır. İlk yerleştirme sonuçlarına göre 168.294 sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına, 807.145 öğrenci ise sınavsız öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına tercihleri doğrultusunda yerleştirilmiştir. Bu raporda, merkezi sınav puanına göre sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilen öğrencilerin performansları detaylı olarak incelenmiştir.

Sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilen öğrencilerin doğru cevap sayısı dağılımlarına göre öğrencilerin en yüksek başarıyı gösterdiği alt testler Türkçe ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisidir. 20 soru bulunan alt testler arasında Türkçe alt testinde doğru cevap sayısı ortalaması 14,86, Fen Bilimleri alt testinde 13,97, Matematik alt testinde ise 7,56 olarak hesaplanmıştır. 10 soru bulunan alt testler arasında ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinde doğru cevap sayısı ortalaması 8,57, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testinde 8,12 ve Yabancı Dil alt testinde 7,55 olarak belirlenmiştir.

2021 LGS Merkezi Sınavdaki puanlarına dayalı olarak yerleştirilen öğrencilerin alt testler düzeyinde doğru cevap sayısı dağılımlarının 2020 yılındaki dağılımlarla genel bir benzerlik gösterdiği ifade edilebilir. Bu öğrencilerin merkezi sınav puanlarının da 2020 yılında olduğu gibi 300 ile 500 arasında değiştiği görülmektedir.

Kaynaklar

- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. New York: Holt, Rinehart and Winston
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297-334.
- Cronbach, L. J., Gleser, G. C., Nanda, H., & Rajaratnam, N. (1972). *The dependability of behavioral measurements*. New York: Wiley.
- MEB (2018). *Liselere Geçiş Sistemi (LGS): Merkezi sınavla yerleşen öğrencilerin performansı*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:3. Ankara: MEB.
- MEB (2019). *2020 Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında ilk yerleştirme sonuçları*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:15. Ankara: MEB.
- MEB (2020a). *2020 ortaöğretim kurumlarına ilişkin merkezi sınav*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:13. Ankara: MEB.
- MEB (2020b). *2020 Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında ilk yerleştirme sonuçları*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:15. Ankara: MEB.
- MEB (2021). *2021 ortaöğretim kurumlarına ilişkin merkezi sınav*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:16. Ankara: MEB.

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi
No:17 • Temmuz 2021